HE 93/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, 11.1.2019
Erja Lindberg ja Reijo Vuorento

Hallituksen esityksen tavoitteet

- edistää työmarkkinoiden toimivuutta, osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien mahdollisuuksia saada työtä
- luoda järjestelmä, joka pystyy nykyistä selkeämmin ja yksinkertaisemmin vastaamaan ihmisten ja yritysten palvelutarpeisiin
- organisoida julkishallinnon rahoittamat ja järjestämisvastuulla olevat tehtävät sekä palvelut siten, että ne tukevat alueiden kasvua ja elinvoimaisuutta

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu hallituksen esityksessä

”Koska työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen TE-toimistojen ja kunnan palvelujen järjestämisvastuu olisi maakunnilla, ei monialaisesta yhteispalvelusta olisi enää tarpeellista säätää erillisellä lailla. Lain tarkoitus saavutettaisiin säätämällä maakunnalle vastuu monialaisen palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen yhteensovittamisesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Kuntien velvoittaminen olemaan mukana työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille, tarkoittaisi, että **kunnille asetettaisiin tehtäviä**, jotka eivät liity kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen hoitamiseen. Tämä olisi ristiriidassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa, jonka mukaan kunnille ei anneta uusia lakisääteisiä tehtäviä.”

Hallituksen esitys:

”Ehdotettuun julkisia rekrytointipalveluja ja osaamisen kehittämispalveluja koskevaan lakiin otettaisiin **säännös, jossa määriteltäisiin, mitä mainitun lain mukaisia tehtäviä maakunta voisi antaa palveluntuottajan hoidettavaksi**. Säännös olisi tarpeen, koska julkisia hallintotehtäviä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa yksityiselle vain lailla tai lain nojalla.”

” Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestäminen perustuisi maakunnan ja Kansaneläkelaitoksen väliseen sopimukseen. Työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun **voisi osapuolten välisellä sopimuksella osallistua** myös kunta ja muita toimijoita.”

Vaikutukset kuntatalouteen - hallituksen esityksen mukaan

”Saatavilla ei ole valtakunnallista arviota siitä, kuinka paljon kunnat ovat resursoineet työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun sellaisia resursseja, jotka eivät siirry sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun mukana maakunnille. Siltä osin kuin edellä mainittua resursointia kunnissa on tehty, **vapautuisivat** nämä resurssit kohdennettavaksi uudelleen.

Kunnat ja maakunnat voisivat myös sopia näiden aiempien toimintojen jatkamisesta työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa.”

Työpajatoiminta hallituksen esityksessä

” Jokaisen maakunnan tulisi järjestää alueelleen yhteistyössä alueensa kuntien sekä nuorille palveluja tarjoavien toimijoiden kanssa riittävä määrä palvelupisteitä, joissa alle 30-vuotiaat nuoret voivat asioida ilman ajanvarausta ja saada opiskelumahdollisuuksiin, työllistymiseen ja elämänhallintaan liittyvää neuvontaa, ohjausta ja palveluja.

Maakunta, kunta ja muut toimintaan osallistuvat toimijat **sopivat toimintaan liittyvien kustannusten jaosta**. Edellä mainittujen palvelupisteiden toiminta vastaisi lähtökohtaisesti nykyisten Ohjaamoiden toimintaa. Palvelupisteissä voisi nykyistä vastaavasti olla mukana kuntia ja muita yhteisöjä, ja mukana olevat toimijat osallistuisivat toiminnan rahoitukseen. Laki ei velvoittaisi alueen kuntia tai yhteisöjä osallistumaan toimintaan, vaan näiden toimijoiden osalta laki mahdollistaisi osallistumisen.”

Mitä vaikutuksia esityksellä olisi Kuntaliiton arvion mukaan työpajatoimintaan ?

- Kunnat tai niiden sidosyksiköt eivät voisi toimia kasvupalveluiden tuottajina → rajaa keskeisiä toimijoita pois
- Työpajatoimintaan ohjautuminen heikkenisi → yksityiset toimijat ohjaavat omiin palveluihinsa
- Kuntouttava työtoiminta ei olisi enää mahdollista suurimmalle osalle työpajoista → asiakkaat jäävät palveluiden ulkopuolelle

Kuntien toimintaa koskevat linjaukset

- **Ei** pääsyä asiakastietojärjestelmiin
- **Ei** voi toimia vaikeammin työllistyvien kanssa kuin yhtiöittämällä toimintansa
- **Ei** saa antaa ”uusia” tehtäviä

MUTTA

- Voi olla mukana TYP-toiminnassa ilman minkäänlaista toimivaltaa
- Voi rahoittaa maakunnan ja Kelan yhteistyössä järjestämää TYP-toimintaa
- Voi olla mukana nuorten palvelupisteissä ilman minkäänlaista toimivaltaa
- Voi rahoittaa nuorten palvelupisteitä

Vaikuttavuuden arviointi hallituksen esityksessä

”Ehdotettujen muutosten vaikutuksista julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen vaikuttavuuteen ei ole mahdollista esittää määrällisiä arvioita.”

”Siitä, pystyvätkö palveluntuottajat tuottamaan palveluja kustannustehokkaammin kuin julkinen sektori, ei ole mahdollista esittää etukäteisarvioita.”

” Yksityinen palvelutuotanto ei ole toteutuskustannuksiltaan välttämättä halvempaa kuin julkinen.”

Kuntien rooli työllisyyden edistämisessä

- Esitys ei huomioi millään lailla kuntien merkittävää roolia työllisyys- ja yrityspalvelujen kehittämisessä
- Lakisääteisten työllisyyttä edistävien palveluiden tarjonta on ollut riittämätöntä ja kuntien tarjoamat palvelut ovat täydentäneet monilta osin lakisääteisten palvelujen kattavuutta
- Kuntiin on kertynyt osaamista ja niillä on hyvät mahdollisuudet työnhakijoiden palveluprosessien yhteensovittamiseen
- Vaikka isolla joukolla pitkään työmarkkinoilta poissa olleista työnhakijoista on tarvetta sote-palveluihin, niin vielä suuremmalla osalla on tarvetta osaamisen päivittämiseen ja vahvistamiseen

Pelkkä rahoitusvastuu ei riitä!

Mikäli kunnilla ei katsota olevan mitään lakisääteistä velvollisuutta alueensa työllisyyden edistämiseen, eikä kunnille anneta pääsyä asiakastietojärjestelmiin, eivätkä kuntien sidosyksiköt voi osallistua edes palveluntuottajien kilpailutuksiin, ei kunnille tule enää säätää työttömyysturvalain uudistukseen kytkeytyvää työmarkkinatuen rahoitusosuuttakaan.

Kokeilujen hyvät käytännöt eivät ole siirtymässä joustavasti kasvupalvelupilotteihin !

Pirkanmaa: Tampereella TE-puoli järjesti markkinavuoropuhelutilaisuuden tuleville tuottajille ja kumppaneille. Kuntapuolta ei kutsuttu mukaan. Hyvät käytännöt eivät ole siirtymässä, eikä kasvupalvelupilottia rakenneta yhdessä

Turku: Ulkokehältä työhön -nimisen kasvupalvelupilotin valmisteluissa on kuultu kaupungin edustajia. Tällä hetkellä pilotin valmistelu ei etene. Kokeilun hyviä käytäntöjä on vaikea siirtää pilottiin, sillä kokeilussa oli kyse kahden viranomaisen tiivistä yhteistyöstä yhteisen asiakkaan hyväksi

Kuopio: Pilotin rakentaminen aloitettiin jälleen kerran alusta. Yhteistyö pilotin suhteen ei ole edennyt, eivätkä kokeilun hyvät käytännöt ole siirtymässä pilottiin

Pori: Satakunnassa pidetään 25.1. kuntien työllisyyden hoidon ja suunniteltujen pilottihankkeiden työpaja. Hyvien käytäntöjen siirtymisestä ei ole tietoa

Rovaniemi ja Kemi: Kunnille tehtiin kysely pilotista, mutta kyselyn tuloksesta riippumatta TE-puoli päättikin itse pilotin aiheen, painopisteen ja kohderyhmän ja valitsi kokeilukunnista mukaan vain Rovaniemen ja Kemijärven. Kokeilun hyvät käytännöt eivät siirry pilottiin, sillä pilotissa on kyse kokonaan eri asiasta ja kohderyhmästä

Kuntien työllisyyden hoidon taloudelliset satsaukset

- Kuntaliitto valmistelee parhaillaan kuntakyselyä, jolla selvitetään kuntien taloudellisia satsauksia työllisyydenhoitoon vuonna 2018

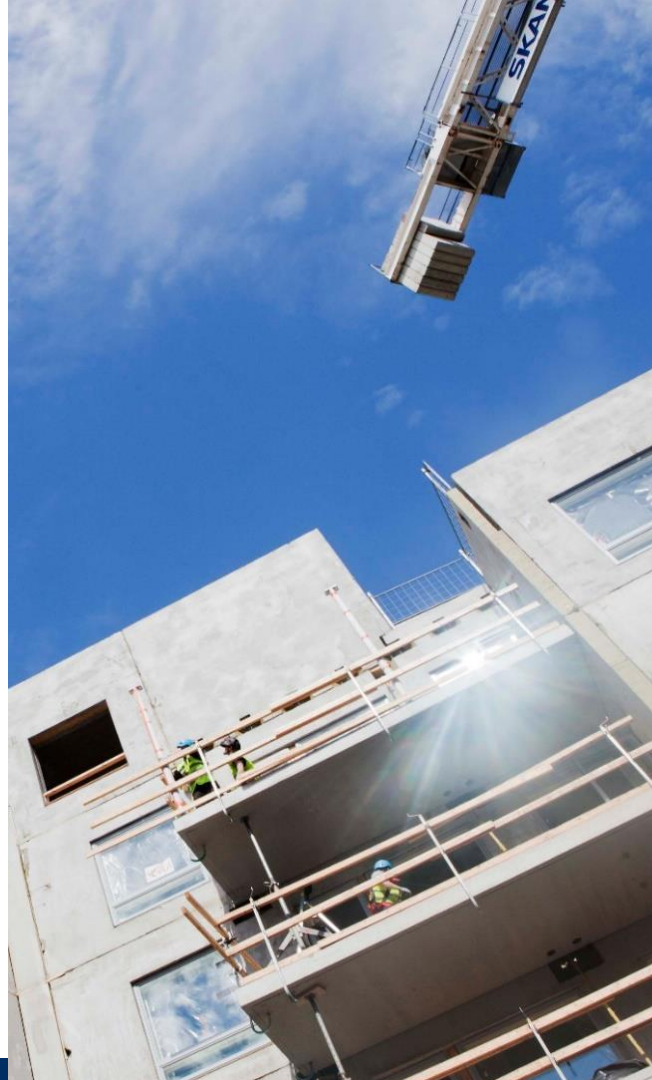
- Kyselyn avulla saadaan tuore hintalappu kokonaisuudelle, joka sisältää kuntien työllisyyden edistämiseen liittyviä tämän hetkisiä tehtäviä: työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, kuntouttava työtoiminta, maahanmuuttajien kotokoulutus, velvoitetyöllistäminen, TYP-toiminta, työhönvalmennus, työnvälitys, tukityöllistäminen, työllistämishankkeet, tuki työllistämistä tukeville järjestöille, työharjoittelu jne…

- Kyselyn tulokset julkaistaan keväällä 2019

KUNTALIITON HALLITUSOHJELMA-TAVOITTEET 2019-2023

Kuntien avainroolia paikallisen elinvoiman moottorina on vahvistettava.

- Ensisijainen vastuu kasvun, innovaatioiden, elinvoiman ja työllisyyden edellytyksistä on kunnilla. Niillä on myös oltava tähän tarvittavat kannustimet (verotulot) sekä liikkumavara (yleinen toimiala).
- Kasvupalvelulainsäädännön on mahdollistettava joustava sopiminen kuntien ja maakuntien kesken mm. alueellisten erityispiirteiden huomioimiseksi.
- On luotava menettelyt, joilla yhdistetään kuntien, alueellisten organisaatioiden ja kansallisten toimijoiden osaaminen ja resurssit vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämiseksi. Kyse on laajasta kokonaisuudesta, jonka tulee sisältää ratkaisuja työvoiman liikkuvuuden edistämiseen, osaamisen vahvistamiseen, sosiaaliturvaan ja kotoutumiseen.



Kuntaliitto Kommunförbundet



Kuntien avainroolia paikallisen elinvoiman moottorina on vahvistettava.

- Kansainvälistyminen edistää kuntien elinvoimaa. Kuntien ja maakuntien resurssit kansainväliseen yhteistyöhön tulee varmistaa.
- Kuntien asema on huomioitava Suomen EU-politiikassa, puheenjohtajakaudella ja mm. EU:n alue- ja rakennepolitiikkaa koskevissa tavoitteissa.
- Kunnille on varmistettava onnistuneen kotouttamisen edellyttämät voimavarat. Hallittu maahanmuutto edistää kunnan elinvoimaa.
- Osaavan työvoiman saatavuudesta kunta-alalle on huolehdittava mm. koulutusta kehittämällä.
- Kaupunkipolitiikan koordinaatiota ja pitkäjänteisyyttä valtionhallinnossa on vahvistettava osana monimuotoista kuntapolitiikkaa.

Kuntapäättäjät pitävät kaavoitusta ja maankäyttöä **tärkeimpänä kunnan elinvoimaisuuden** ja hyvinvoinnin **toimenpiteenä**.

Lähde: ARTTU2 Päättäjäkysely 2017

Kuntaliitto:

Kaupunkien järjestämisvastuu kasvupalveluissa on mahdollistettava maakunnan ja kuntien välisellä sopimuksella

- Suurilla kaupunkiseuduilla kuntien panostukset yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukeviin toimiin ovat mittavat ➔ järjestämisvastuun siirto on tehokas keino kaupunkien toimien ja kasvupalveluiden yhteensovittamiseksi
- Pääkaupunkiseudun erillisratkaisun taustalla olevat erityispiirteet korostuvat myös muilla suurilla kaupunkiseuduilla ➔ painottaa tarvetta järjestämisvastuun tarkastelulle
- Kasvupalveluiden järjestäjiä voisi suurissa maakunnissa olla useita ilman, että volyymi putoaa toiminnon organisoinnin näkökulmasta liian pieneksi

Vaikeasti työllistyvien palvelut on jätettävä yhtiöittämisen ulkopuolelle

- Toimenpiteissä palvelutuotanto, asiakkaan asemaan liittyvä päätöksenteko ja oikeus tukiin kietoutuvat toisiinsa
- Pitkät palveluketjut ja tulosperusteinen palkkiosysteemi on vaikea toteuttaa
- Kokonaisvastuu hämärtyy palvelutuotannon hajautumisen myötä